

ปัญหาการเจรจาไกล่เกลี่ยภายหลังศาลปกครองมีคำพิพากษา กรณีศึกษาการชำระหนี้
ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ศศิธร ถีสุงเนิน¹ และ ณภัทร ใจเอ็นดู²

Received: 20 June 2023; Revised: 4 July 2023; Accepted: 11 July 2023

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง มาใช้กับการเจรจาไกล่เกลี่ยภายหลังศาลปกครองมีคำพิพากษา โดยศึกษาจากกรณี การชำระหนี้ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และนำผลการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงกฎหมายการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท วิธีดำเนินการวิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสารโดยใช้หลักนิติศาสตร์เป็นฐานในการวิเคราะห์จากตัวบทกฎหมาย วิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความ และคำพิพากษา

ผลวิจัยพบว่า การนำหลักการสำคัญและกระบวนการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง มาใช้กับการเจรจาไกล่เกลี่ยภายหลังศาลปกครองมีคำพิพากษา ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากไม่มีบทกฎหมายให้อำนาจศาลปกครอง ในการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยภายหลังศาลปกครองมีคำพิพากษา จึงเสนอแนวทางให้แก้ไขปรับปรุงกฎหมายในมาตรา 66/4 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562

คำสำคัญ : ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท, การเจรจาไกล่เกลี่ยคดีปกครองภายหลังมีคำพิพากษา, คดีปกครอง

¹ อาจารย์ ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

E-mail: sasithorn@cpru.ac.th, โทร. 0969149693

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

E-mail: napat-tal@hotmail.com, โทร. 0844759215

Problems of mediation after the Administrative Court's verdict: A case study of debt settlement according to the verdict of the Supreme Administrative Court of Chaiyaphum Rajabhat University

Sasithorn teesungnong¹ and Napat jaiundo²

Abstract

This article the objective is to study and analyze problems with applying principles in mediate disputes in administrative cases to apply to mediation negotiations after the Administrative Court's verdict by studying the case Debt settlement according to the verdict of the Supreme Administrative Court of Chaiyaphum Rajabhat University And use the analysis results to find solutions to improve the law on dispute resolution. The research method uses documentary research using jurisprudence as the basis for analyzing legal texts, theses, research papers, and judgments.

The results of the research revealed that the application of the main principles and processes in dispute resolution. In administrative cases, it applies to mediation negotiations after the Administrative Court's verdict. There are still practical problems. Because there is no law authorizing the Administrative Court to conduct negotiations and mediation after the Administrative Court's verdict therefore proposed a guideline for amending the law in section 66/4, paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure (No.12), B.E. 2562

Keywords : Conciliation, The Mediation in the Administrative Dispute, Administrative

¹ Lecturer, Laws Program, Faculty of Political Science, Chaiyaphum Rajabhat University

E-mail: sasithorn@cpru.ac.th, Tel. 096-9149693

² Assistant Professor Dr., Laws Program, Faculty of Political Science, Chaiyaphum Rajabhat University

E-mail: napat-tal@hotmail.com, Tel. 084-4759215

บทนำ

“การไถ่เกื้อยื้อข้อพิพาทในคดีปกครอง” ถือเป็นทางเลือกใหม่ที่น่าสนใจ ที่จะช่วยให้ข้อพิพาททางปกครองยุติลงได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ด้วยความสมัครใจของคู่กรณีและรักษาไว้ซึ่งสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ตลอดจนส่งเสริมให้การบริหารจัดการคดีของศาลปกครองมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยปัจจุบันได้กำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจหน้าที่การไถ่เกื้อยื้อข้อพิพาทในคดีปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการไถ่เกื้อยื้อข้อพิพาทในคดีปกครองในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วย การไถ่เกื้อยื้อข้อพิพาทในคดีปกครอง พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดให้ ศาลปกครองมีอำนาจไถ่เกื้อยื้อข้อพิพาทในคดีเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้ากว่าที่กฎหมายกำหนด คดีละเมิด หรือความรับผิดอย่างอื่น และคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง รวมถึงคดีพิพาทอื่นตามที่กำหนดในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่อาจมีขึ้นในอนาคต

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2563 ศาลปกครองสูงสุด ได้มีคำพิพากษาให้มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยนับแต่วันฟ้องให้แก่คู่กรณีจำนวนถึง 3 คดี ซึ่งมีมูลค่ารวมแล้วเกือบ 70,000,000 บาท โดยทั้ง 3 คดี เงินต้นกับดอกเบี้ยมีมูลค่าสูงพอ ๆ กัน เนื่องจากแต่ละคดีกว่าศาลปกครองสูงสุดจะมีคำพิพากษาก็ใช้ระยะเวลาในการพิจารณากว่า 10 – 15 ปี ซึ่งเมื่อย้อนไปเมื่อปี พ.ศ. 2547 หากมีกระบวนการเจรจาไถ่เกื้อยื้อข้อพิพาทในคดีปกครองเพื่อระงับข้อพิพาทระหว่างคู่กรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิอาจจะไม่ต้องแบกรับภาระในการชำระหนี้ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดในมูลค่าที่สูงเช่นนี้ แต่ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิจะไม่ได้เข้าสู่กระบวนการเจรจาไถ่เกื้อยื้อข้อพิพาทในคดีปกครอง เพื่อระงับข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีก็ตาม เมื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากกระบวนการไถ่เกื้อยื้อข้อพิพาทในคดีปกครอง จึงได้นำหลักการสำคัญและกระบวนการในการไถ่เกื้อยื้อข้อพิพาทในคดีปกครองมาใช้ในกระบวนการเจรจาไถ่เกื้อยื้อภายหลังศาลปกครองมีคำพิพากษาแล้ว ซึ่งผลจากการนำกระบวนการไถ่เกื้อยื้อข้อพิพาทในคดีปกครอง จะมีผลให้การปฏิบัติตามคำพิพากษายุติลงได้โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิสามารถยืดระยะเวลา ในการชำระหนี้ตามคำพิพากษาออกไปได้ชั่วระยะเวลาหนึ่งและสามารถหยุดดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น โดยผลของคำพิพากษาก็ตามแต่การนำหลักการสำคัญและกระบวนการไถ่เกื้อยื้อข้อพิพาทในคดีปกครอง มาใช้กับกระบวนการเจรจาไถ่เกื้อยื้อภายหลังศาลปกครองมีคำพิพากษาแล้ว ยังเกิดประเด็นปัญหาในหลายประการทั้งในแง่ปัญหาข้อเท็จจริง และปัญหาที่เกิดจากการที่ไม่มีกฎหมายใดกำหนดขั้นตอน กระบวนการ วิธีการที่เหมาะสม

หรือกำหนดให้มีผู้ไกล่เกลี่ย ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและความเหมาะสมในการเจรจาไกล่เกลี่ยภายหลังศาลปกครองมีคำพิพากษาแล้ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการศึกษาทฤษฎีกฎหมาย หลักการสำคัญ และกระบวนการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองมาใช้ในการเจรจาไกล่เกลี่ยภายหลังศาลปกครองมีคำพิพากษา โดยศึกษาจากกรณีการชำระหนี้ ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เพื่อหาแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านเอกสาร โดยรวมศึกษาจากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ค้นคว้าจากบทบัญญัติของกฎหมาย หนังสือ ตำราทางวิชาการ บทความ งานวิจัย ข้อมูลสารสนเทศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางปกครองในศาล เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลวิเคราะห์ในการหาข้อสรุปและแนวทางการเสนอแนะในการแก้ปัญหาต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาทฤษฎีกฎหมาย หลักการสำคัญ และกระบวนการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทอย่างหนึ่ง ที่นอกเหนือจากการพิจารณาพิพากษาคดี โดยศาลที่ถือว่าเป็นทางเลือกใหม่สำหรับคู่กรณี ซึ่งกฎหมายปกครองก็ได้กำหนดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง พ.ศ. 2562 โดยมีหลักการสำคัญและกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง ดังนี้

1. หลักการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายใต้หลักความชอบด้วยกฎหมาย (Principle of Legality)

กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง ได้มีข้อกำหนดไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน โดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดบทบัญญัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จำนวน 12 มาตรา และกำหนดไว้ในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง พ.ศ. 2562 จำนวน 34 ข้อ

2. ความสมัครใจของคู่กรณี (Principle of Voluntary) และความไว้วางใจของคู่กรณี (Rules of Confidentiality)

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองต้องเริ่มจากความสมัครใจของคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด หรือทั้ง 2 ฝ่าย และความไว้วางใจของคู่กรณี ในการเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 64/4 กำหนดว่า “ในเวลาใด ๆ นับแต่มีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองจนถึงวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง คู่กรณีอาจร่วมกันยื่นคำขอต่อศาลเพื่อให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยื่นคำขอและคู่กรณีฝ่ายอื่นตกลงให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ...” ข้อ 7 แห่งระเบียบของตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง พ.ศ. 2562 กำหนดว่า “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ดำเนินการโดยยึดถือความสมัครใจและความไว้วางใจ ของคู่กรณีที่มีต่อกัน” และข้อ 12 แห่งระเบียบเดียวกัน กำหนดว่า “ในเวลาใด ๆ นับแต่มีการฟ้องคดีต่อศาลจนถึงวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง คู่กรณีที่ประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจริเริ่มให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยยื่นคำขอต่อศาลนั้นเพื่อให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ในการนี้ คู่กรณีอาจยื่นคำขอร่วมกันกับคู่กรณีอื่นที่ประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือยื่นหลักฐานเป็นหนังสือ ที่แสดงความตกลงหรือยินยอมของคู่กรณีอื่นที่จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลด้วยก็ได้”

3. ความเป็นกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (Principle of Impartiality)

ผู้ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ต้องมีความเป็นกลางปราศจากอคติ ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับกรณีพิพาท และผู้ปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และความเหมาะสมในการดำเนินการไกล่เกลี่ย ตามที่ได้กำหนดไว้ในข้อ 10 แห่งระเบียบของตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง พ.ศ. 2562 กำหนดว่า “ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ศาลดำเนินการด้วยความเป็นกลาง และปราศจากอคติในการปฏิบัติหน้าที่” และมาตรา 66/4 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 กำหนดว่า “ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น แล้วแต่กรณี แต่งตั้งตุลาการศาลปกครองซึ่งไม่มีหน้าที่รับผิดชอบคดีในสำนวนคดีนั้น ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยคำนึงถึงความรู้ความเชี่ยวชาญ และความเหมาะสมของตุลาการศาลปกครองผู้นั้น” และมาตรา

66/6 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน กำหนดว่า “ตุลาการศาลปกครองผู้ไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท ต้องวางตนเป็นกลาง และปราศจากอคติในการปฏิบัติหน้าที่”

2. ผลการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง มาใช้กับการเจรจาไกล่เกลี่ยภายหลังศาลปกครองมีคำพิพากษา โดยศึกษาจากกรณี การชำระหนี้ ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เพื่อหาแนวทางแก้ไขและ ข้อเสนอแนะ

ตามหลักการสำคัญ และกระบวนการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองจะช่วยให้ ข้อพิพาทยุติได้รวดเร็วยิ่งขึ้นโดยไม่ต้องเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาล อันเกิดขึ้นภายใต้ความสมัครใจ ของคู่กรณี และไม่มีรูปแบบพิธีการหรือขั้นตอนที่เคร่งครัด ทั้งยังช่วยรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง คู่กรณีอีกด้วย โดยกำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ละเลยต่อหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้ากว่าที่กฎหมายกำหนด คดีละเมิดหรือความ รับผิดชอบอื่น และคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง รวมถึงคดีพิพาทอื่นตาม พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 และตามที่กำหนดในระเบียบ ของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดแต่การนำหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทในคดีปกครองในศาลปกครอง มาใช้กับการเจรจาไกล่เกลี่ยภายหลังศาลปกครองสูงสุด มีคำพิพากษาแล้ว มีผลช่วยให้มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิสามารถยืดระยะเวลาในการชำระหนี้ ตามคำพิพากษาออกไปได้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง และสามารถหยุดดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น โดยผลของ คำพิพากษาก็ตาม แต่การนำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองมาใช้กับกระบวนการ เจรจาไกล่เกลี่ยภายหลังศาลปกครองมีคำพิพากษาแล้ว ยังเกิดประเด็นปัญหาในหลายประการทั้งใน แง่ปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาที่เกิดจากการที่ไม่มีกฎหมายใดกำหนดขั้นตอน กระบวนการ วิธีการที่ เหมาะสมในการเจรจาไกล่เกลี่ยภายหลังศาลปกครองมีคำพิพากษาแล้ว ดังนี้

1. คู่กรณีขาดความไว้วางใจในการเจรจาไกล่เกลี่ย การที่คู่กรณีตามคำพิพากษาต้อง ดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยกันเอง โดยศาลปกครองมิได้เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย หรือเป็นคนกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยที่จะรับฟังความต้องการหรือข้อจำกัดของคู่กรณีฝ่ายอื่น และที่ จะยอมรับผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่อาจตรงกันหรือแตกต่างจากความต้องการหรือความ คาดหวังของตนได้การที่จะให้คู่กรณี “เปิดใจ” ต่อกันได้เช่นนั้น จึงต้องมีหลักความไว้วางใจของคู่กรณี

2. ขาดหลักความเป็นกลาง คู่กรณีทั้งสองฝ่ายต้องดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยกันเอง ไม่มีผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ซึ่งผู้ไกล่เกลี่ยมีความสำคัญในกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยอย่างมาก ต้องเป็น

ผู้มีคุณสมบัติเฉพาะ และมีความเชี่ยวชาญในการเจรจาไกล่เกลี่ย เมื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิต้องดำเนินการไกล่เกลี่ยกันเองกับคู่กรณี ทำให้การเข้าถึงคู่กรณีอีกฝ่ายเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาทฤษฎีกฎหมาย หลักการสำคัญ และกระบวนการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง พบว่า การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลปกครอง ต้องเริ่มจากการที่คู่กรณี “เปิดใจ” และ “สมัครใจ” เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ซึ่งไม่มีรูปแบบขั้นตอน พิธีการที่เคร่งครัด ง่ายต่อการเข้าถึงของคู่กรณีทุกฝ่าย เมื่อคู่กรณีสมัครใจเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแล้ว จึงต้องมีหลักความไว้วางใจของคู่กรณี โดยการเจรจาไกล่เกลี่ยต้องดำเนินการจากผู้ไกล่เกลี่ยที่มีความเป็นกลาง ปราศจากอคติไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับกรณีพิพาท และที่สำคัญต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และความเหมาะสมในการเจรจาไกล่เกลี่ย จึงส่งผลให้ข้อพิพาททางปกครองยุติลงได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ด้วยความสมัครใจของคู่กรณีและรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน ตลอดจนส่งเสริมให้การบริหารจัดการคดีของศาลปกครองมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ภายใต้หลักความชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับบุญอนันต์ วรรณพานิชย์ (2563) วารสารกฎหมายปกครอง เรื่องการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง และโชติช่วง ท้าววงศ์ รวบรวมความการไกล่เกลี่ยและประนอม ข้อพิพาท และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เรื่อง การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล

2. จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองมาใช้กับการเจรจาไกล่เกลี่ยภายหลังศาลปกครองมีคำพิพากษา โดยศึกษาจากกรณีการชำระหนี้ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พบว่า การเจรจาไกล่เกลี่ยภายหลังศาลปกครองมีคำพิพากษา โดยคู่กรณีทั้งสองฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งขอเข้าสู่กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยกันเอง โดยไม่มีคนกลางหรือผู้ไกล่เกลี่ยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือความเหมาะสม ส่งผลให้คู่กรณีไม่เปิดใจ และสมัครใจในการเข้าสู่กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย เนื่องจากคู่กรณีไม่มีความไว้วางใจในการเจรจาไกล่เกลี่ย และไม่เชื่อถือหลักความเป็นกลาง ซึ่งหลักการสำคัญที่เป็นปัจจัยอย่างหนึ่ง ที่ส่งผลให้ข้อพิพาทยุติลงด้วยกระบวนการไกล่เกลี่ยต้องดำเนินการโดยผู้ไกล่เกลี่ยที่มีความเป็นกลาง เพราะคดีปกครองเป็นคดีพิพาทที่มีลักษณะเป็นคดีที่มีผลกระทบทั้งต่อสิทธิหน้าที่ของบุคคล และต่อการใช้อำนาจหรือการดำเนินกิจการทางปกครองและการบริการสาธารณะหรือการบริหารราชการแผ่นดิน การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองที่จะนำมาใช้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการยุติข้อพิพาท จึงจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อเป็นการ

ดำเนินการที่ได้รับความเชื่อมั่นจากคู่กรณีและสังคม ด้วยเหตุนี้เพื่อให้คู่กรณีและสังคมมีความเชื่อมั่นในความเป็นกลางของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง ในระยะเริ่มต้นของการนำเอาระบบนี้มาใช้ กฎหมายจึงนำเอาหลักความเป็นกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมาบัญญัติไว้เพื่อให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองอยู่บนพื้นฐานของหลักความเป็นกลาง โดยมีการนำมาบัญญัติไว้ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตลอดจนระบบการคัดค้าน และการถอนตัวของตุลาการศาลปกครองผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังที่มาตรา 66/4 วรรคสาม ได้บัญญัติให้ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ได้แก่ ตุลาการศาลปกครอง และต้องเป็นตุลาการศาลปกครองซึ่งไม่มีหน้าที่รับผิดชอบคดีในสำนวนคดีนั้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับบุญอนันต์ วรรณพานิชย์ (2563) วารสารกฎหมายปกครอง เรื่อง การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การนำหลักการสำคัญและกระบวนการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง ถือเป็นทางเลือกใหม่ที่น่าสนใจ และส่งผลให้คดีพิพาทในศาลปกครองมีจำนวนลดลงอย่างมีนัยสำคัญและเมื่อนำหลักการสำคัญและกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จึงควรมีการขยายกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยได้ตลอดเวลาจนกว่าคู่กรณีจะได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาครบถ้วน ซึ่งย่อมส่งผลดีในการรักษาผลประโยชน์สาธารณะและความต้องการอันแท้จริงของคู่กรณีอย่างมีประสิทธิภาพ โดยควรกำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจในกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย จนกว่าคู่กรณีจะปฏิบัติตามคำพิพากษาครบถ้วนเพื่อลดจำนวนคดีที่จะต้องเข้าสู่กระบวนการบังคับคดีทางปกครอง และเป็นการลดงบประมาณโดยแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 มาตรา 66/4 วรรคหนึ่ง “ในเวลาใด ๆ นับแต่มีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองจนถึงวันสิ้นสุดการปฏิบัติตามคำพิพากษา คู่กรณีอาจร่วมกันยื่นคำขอต่อศาลเพื่อให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือไกล่เกลี่ยการปฏิบัติตามคำพิพากษา หรือคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยื่นคำขอและคู่กรณีฝ่ายอื่นตกลงให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือไกล่เกลี่ยการปฏิบัติตามคำพิพากษา ในกรณีเช่นนี้ถ้าองค์คณะพิจารณาพิพากษาเห็นสมควรและประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น แล้วแต่กรณีเห็นชอบให้ศาลดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือไกล่เกลี่ยการปฏิบัติตามคำพิพากษา ระหว่างคู่กรณีนั้นได้ สำหรับคู่กรณีที่ไม่ได้ตกลงให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือไกล่เกลี่ยการปฏิบัติตามคำพิพากษาศาลอาจดำเนินการสอบสวนพิจารณาต่อไปก็ได้”

เอกสารอ้างอิง

- โชติช่วง ทัพวงศ์. (ม.ป.ป). การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล. ในสำนักกระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม. รวมบทความการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทและความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (น.43-64).
- บุญอนันต์ วรรณพานิชย์. (2563). การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง. วารสารกฎหมายปกครอง, 33(2),1-35.
- ประสาธ พงษ์สุวรรณ. (2516). การระงับข้อพิพาททางปกครองโดยวิธีอื่นนอกจากการฟ้องคดีหรือพิพากษาโดยศาลปกครอง. วารสารนิติศาสตร์, 33(3), 470.
- ปาลีรัฐ ศรีวรรณพุกษ์. (2556). บทบาทของตุลาการศาลปกครองในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท : จากประสบการณ์ของประเทศฝรั่งเศส. วารสารวิชาการศาลปกครอง. 13(3),2-6.
- ภานุ รังสีสหัส. (ม.ป.ป). การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท. ใน สำนักกระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม. รวมบทความการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทและความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. (น.1-42).
- รัตนลักษณ์ นานนิตธาตา. (2551). การไกล่เกลี่ยคดีปกครองโดยศาลปกครอง. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง. (2558). พัฒนาการของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองของศาลปกครองไทย ระหว่างปี พ.ศ.2543 ถึง พ.ศ.2558. กรุงเทพฯ : สำนักงานศาลปกครอง.